

VARKENSECTOR KREUNT ONDER PRIJSDALINGEN

Varkensstallen zijn geen steenkoolmijnen

De Europese Commissie nam begin deze week maatregelen om de Belgische varkensboeren op korte termijn meer ademruimte te bezorgen. Iedereen is het erover eens dat er ook oplossingen nodig zijn die de varkenssector op lange termijn vooruithelpen. Enkele betrokken partijen doen alvast voorstellen.

WOLFGANG RIEPL EN SJOUKJE SMEDTS

Op kosten van de Europese Commissie kunnen varkensboeren uit de Europese lidstaten hun producten opslaan in koelinstallaties tot de marktprijzen stabiliseren. Zo werd begin deze week beslist. De lage prijzen voor het varkensvlees mogen niet verbazen. Rond Nieuwjaar bereiken de prijzen traditioneel een dieptepunt. Om dan te klimmen naar de zomermaanden (zie ook grafiek). “De consumptie in de zomer is hoog. Dat is het barbecuefenomeen”, duidt Bert Bohnen, de varkensspecialist bij de Boerenbond. Die stijgende vraag is ook gekoppeld aan het dalende aanbod in de zomer. Een varken kweken, vetmesten en slachten duurt zeven maanden. Maar varkens zijn minder vruchtbaar in het najaar, wat het varkensaanbod vermindert tijdens de zomer. Vandaar de piekende prijzen.

Varkensboeren kennen die prijscyclus uiteraard. Zij hebben de nodige reserves voor de mindere periode. Alleen is er vandaag een bijkomende neerwaartse duw op de prijs. Op 4 januari brak een dioxinecrisis uit in Duitsland. Het economische zwaargewicht van Europa is ook de belangrijkste varkensproducent, met ruim een vijfde van de Europese varkensproductie en verwerking. Liefst een derde van de Vlaamse varkensproductie gaat naar onze oosterburen. Door de dioxinecrisis klapte de prijs in elkaar, want de Duitse consument werd wantrouwig. Rusland en Zuid-Korea sloten hun grenzen al voor het Duitse vlees. “Toen in België in

VARKENSECTOR
Enkele veevoederfabrikanten zouden geïnteresseerd zijn om de bedrijven van de varkensboeren over te nemen.

1999 de dioxinecrisis uitbrak, werd de uitvoer van vlees meteen onmogelijk. Maar de Duitsers heeft men niet geïsoleerd”, moppert Luc Verspreet, de gedelegeerd bestuurder van Covavee. De coöperatie is de marktleider in België. “Als Duitsland wel wordt geïsoleerd, krijg je opnieuw een opwaarts aanzuigefect van de varkensprijzen.” Maar volgens critici is Duitsland te machtig in Europa en kan het zich dus verzetten tegen een exportban van de eigen vleesproducten.

Varkensboeren als steenkoolarbeiders

En toch. Die dioxinecrisis en de gestegen veevoederprijzen hebben wellicht slechts een tijdelijke impact op de varkensprijzen. Veel belangrijker is de overproductie in Europa. Dit jaar zal de productie opnieuw met 1 procent klimmen, ondanks de instortende prijzen. Dat wordt verklaard door de toenemende specialisatie in de sector. Boeren schakelden steeds meer over van gemengde bedrijven naar één activiteit. In het verleden werd de varkensteelt tijdelijk afgebouwd, in het geval van een overaanbod. Vandaag is het te vaak de enige activiteit. “Het fundamentele probleem is het overaanbod in heel Europa”, zucht Yvan Dejaegher, directeur-generaal van Bemefa, de vereniging van veevoederfabrikanten. “België heeft een zelfvoorzieningsgraad van 250 procent.”

Een consolidatieronde lijkt dus onvermijdelijk. Een dossierkenner voorspelt dat die door het hoge overaanbod wel eens even pijnlijk kan worden als de sluitingen van de steenkoolmijnen jaren geleden. Bovendien valt te vrezen dat de landbouwers die al investeerden in innovatie de eerste slachtoffers worden. Zij staken zich dieper in de schulden en voelen de lage varkensprijzen daardoor dubbel zo hard. “De Vlaamse varkenshouderij heeft een paar keer steken laten vallen in de innovatie, maar wie het minst investeerde, verdient vaak nog het meest”, stelde Marc Hofman, CEO van vleesverwerkingsbedrijf Ter Beke, al tijdens Agriflanders. Ook de veevoederfabrikanten zijn bang dat net de gezonde bedrijven de crisis niet

De varkensboeren die investeerden in innovatie dreigen het eerste slachtoffer van een consolidatieronde te worden.

kunnen overbruggen. “Om de sector draaiende te houden, is het ook belangrijk dat de zeugbedrijven overleven, maar zij leggen er in tijden van crisis vaak het bijltje bij neer”, aldus Dejaegher.

Worden veevoederfabrikanten varkensboeren?

Volgens geruchten in de sector zouden enkele veevoederfabrikanten daarom zelf geïnteresseerd zijn om de bedrijven van varkensboeren over te nemen. In een poging om de koop interessanter te maken, zouden ze op krediet laten inkopen zodat de landbouwers nog voor de verkoop hun schulden kunnen afbetalen. “In moeilijke tijden wordt er altijd vermoed dat bedrijven gaan zoeken naar verticale integratie. 85 procent van onze leden spitst zich toch liever uitsluitend toe op hun kernactiviteit”, reageert Dejaegher. “De andere 15 procent hoeft niet te proberen om de aankoopsprijs nog naar beneden te krijgen, want er is een overaanbod van overnamemogelijkheden.

Maar overnames zijn geen oplossing voor de overcapaciteit op de varkensmarkt. Zeker omdat er weinig synergiemogelijkheden zijn.”

Erik Mathijs, landbouweconoom aan de KU Leuven, verwacht ook niet dat verdere schaalvergroting nog ruimte biedt voor kostenverlagingen. De oplossing bestaat er volgens hem eerder in om te differentiëren en meer toegevoegde waarde te creëren. “Bedrijfsmodellen kunnen bijvoorbeeld worden aangepast zoals al gebeurde in de glastuinbouw. Daar kiezen landbouwers voor een slimme combinatie met energieproductie.”

Export naar Brazilië

Anders dan met de steenkoolmijnen is het geen optie om de varkensteelt volledig uit België te laten verdwijnen. “Dan zouden alle vleesverwerkingsbedrijven ook uit ons land moeten verhuizen”, analyseert Chris Moris, directeur-generaal van de voedingsfederatie Fevia. “Bovendien is de kwaliteit van buitenlands vlees niet altijd gegarandeerd.”

De goede kwaliteit van het Belgische varkensvlees is een gevolg van de strengere verplichtingen waaraan boeren in ons land moeten voldoen. Die verplichtingen vormen wel een kostennadeel. Subsidies blijven daarom voor veel boeren noodzakelijk om de concurrentie met hun Europese collega's aan te gaan. “We kunnen er mee leven dat de landbouwers een basisinkomen krijgen. Er moeten wel structurele systemen komen waarbij de boeren goede reserves opbouwen wanneer de prijzen nog hoog zijn”, vindt Moris.

De mogelijkheden om tegen goede prijzen te verkopen, moeten momenteel verder van huis worden gezocht. In 2010 steeg de export met 14 procent naar bijna 2,5 miljoen ton varkensvlees, of een omzet van 3,9 miljard euro. China kocht een vijfde meer varkensvlees. Ook de verkoop aan Rusland, met een omzet van ruim één miljard euro de grootste afzetmarkt, groeide met 8 procent. In Brazilië worden dure prijzen betaald voor varkensvlees. Ook de volgende maanden verwacht de Europese Commissie nog een stijgende export. ©

VARKENS FEESTEN NIET MET NIEUWJAAR

Bron: Europese Commissie

Evolutie van de varkensprijs sinds 2008, in € per 100 kilo

